

УДК 332.14:504(477.64)

Набатова Ю.О.¹, Завальна Д.О.²

¹канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ.гр. ФЕУ-116 НУ «Запорізька політехніка»

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ВІДХОДІВ НА ЕКОЛОГІЧНУ СИТУАЦІЮ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ З ЕКОНОМІЧНОГО БОКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

На сьогоднішній день сучасна людина споживає в рази більше, аніж раніше, наслідком чого, є зростання кількості відходів. Україна є одним з найбільших «торговців зброєю» в світі, виробляє трохи більше 448 мільйонів небезпечних відходів на рік. Жодна з країн не виробляє більше. Запорізька область відноситься до регіонів, де зосереджена значна кількість підприємств важкої промисловості: 45 % від загальної кількості виробленої продукції в області займає продукція металургії, 20% – виробництво та розподілення електроенергії, газу, тепла, води. Область замикає п'ятірку регіонів з найбільшим показником утворення відходів I–IV класів небезпеки (у 2018 році – 5294,4 тис. т, або 1,5 % від загальної кількості по Україні).

Найбільшу частку утворення відходів I–IV класів небезпеки за категоріями матеріалів у 2018 році складали: осад промислових стоків – 403,6 тис. т; відходи чорних металів – 42,2 тис. т; відходи тваринного походження та змішані харчові відходи – 49,7 тис. т; відходи рослинного походження – 84,6 тис. т; тваринні екскременти, сеча та гній – 78,6 тис. т; побутові та побідні відходи – 294,6 тис. т; мінеральні відходи будівництва та знесення об'єктів, у т.ч. змішані будівельні відходи – 276,3 тис. т; інші мінеральні відходи – 667,2 тис. т; відходи згорання – 3307,0 тис. т. та інші.

Розгалужена структура промислових виробництв, що потребує значних затрат енергії та природних ресурсів, в комплексі з застарілим обладнанням, яке в більшості випадків, не підлягає модернізації, є основною причиною значних обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря для Запорізької області.

Окрім цього, на сьогодні в області особливо гостро постає проблема поводження з твердими побутовими відходами, виникнення і ліквідації несанкціонованих звалищ відходів. Одна людина в середньому протягом дня виробляє кілограм відходів, відповідно, щодня Запоріжжя утворює близько 600 тонн побутових відходів. Вартість вивезення побутових відходів у 2019 р. – 45 млн грн (збільшилась на 22,9%).

Статистичні дані свідчать про те, що загальна маса утилізованих відходів від загального обсягу утворених все ж таки зростає. У 2015 році

цей показник склав 50%, у 2016р. – 58,86%, у 2017р. – 59,4%, а у 2018р. – 63,8%. Це обумовлено збільшенням відсотку відходів, які використовуються як вторинні матеріали. Так, у 2018 році в області утилізовано 3325,9 тис. т відходів та видалено у спеціально відведених місцях чи об'єктах – 1568,1 тис. т відходів. Але все ж таки цього замало.

Щодо утилізації побутових відходів, гарним прикладом є утилізація відпрацьованих акумуляторів. В Україні на даний час офіційних органів збору – немає. Основними збирачами використаних батарейок є волонтерські або приватні організації. У Запоріжжі налічується 23 пункти збору батарейок. А саме: «АТБ», «Watsons», «Беттериленд», сервісний центр «Panasonic», окремі заклади системи освіти, мережі АЗС та інші. Потім вони передаються для подальшої переробки.

В останні роки Україна прийшла до того, що необхідно утилізувати пластик, в той самий час Європа – вже робить з нього предмети побуту та одяг. Утилізація пластику в Запорізькій області почалася близько 2017р., та продуктом переробки є лише сировина.

Для покращення не тільки екологічного становища регіону, але й економічного, було б доречним створювати у Запорізькій області підприємства які б виготовляли з переробленого пластику вже готову продукцію.

Прикладами можуть слугувати: одяг – екологічне виробництво одягу стає справжньою конкурентною перевагою. Зокрема, спортивні речі. Багато команд сьогодні виходять на ігри в формі, виготовленої з перероблених пластикових пляшок. Меблі – столи, стільці, лавки та інші меблі з пластика виглядають не менш елегантно, ніж з дерева. До того ж такі меблі не боїться вогкості, грибків та комах. Велосипеди – у 2011 році уругвайський художник Хуан Роберто Муцці випустив перший в світі велосипед з рамою, зробленою повністю з переробленого пластику. Асфальт – у Голландії вигадали дорожнє покриття, зроблене з переробленого пластику. Воно збирається за типом дитячого конструктора.

Враховуючи наявність в області великих обсягів накопичених відходів, відсутність потужностей для їх знешкодження чи утилізації, а також місць для їх видалення, основними пріоритетами в сфері поводження з відходами в області є скорочення обсягів розміщених відходів, забезпечення екологічно безпечного поводження з ними та своєчасне виявлення негативних наслідків накопичення відходів.

Підсумовуючи все вище згадане, необхідно зазначити що перспективою розвитку є розроблена Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року, яка передбачає: по-перше,

забезпечення сталої інфраструктури управління відходами, шляхом реалізації Регіонального плану управління відходами Запорізької області до 2030 року; будівництва полігонів, які відповідають сучасним стандартам; забезпечення населених пунктів області обладнанням та технікою для санітарної очистки. По-друге, розвиток нових потужностей з переробки та утилізації відходів впровадження новітніх технологій та обладнання зі збирання, сортування, транспортування, переробки і утилізації ТПВ; створення сприятливих умов для розвитку бізнесу у сфері поводження з побутовими відходами.

В розрізі відпрацьованих батарей, уряд України запропонував наступний план дій до 2030 року: зобов'язати виробників щодо забезпечення поводження з відпрацьованими батарейками, батареями та акумуляторами, які включають роздільне збирання відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів; перероблення роздільно зібраних відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів; екологічно безпечне видалення відходів, що утворилися у результаті перероблення відходів батарейок, батарей та акумуляторів, які не можуть бути перероблені та/або утилізовані; дотримання цільових показників збирання та переробки; дотримання вимог маркування; реєстрацію в державному реєстрі та надання звітної інформації; проведення інформаційних кампаній з метою підвищення поінформованості населення щодо збирання, обробки та переробки відходів портативних батарейок, батарей та акумуляторів.

Стосовно побутових відходів, держава має таку стратегію: створення до 2022 року в обласних центрах мережі пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку; забезпечення у 2030 році перероблення 50 відсотків побутових відходів загального обсягу їх утворення шляхом збільшення чисельності населення, яке здійснює роздільне збирання побутових відходів, до 48 відсотків та введення в експлуатацію додаткових сміттесортувальних ліній та сміттєпереробних заводів; розроблення плану заходів щодо зменшення обсягів захоронення побутових відходів, що біологічно розкладаються; будівництво мережі сміттєперевантажувальних станцій (200 одиниць) з метою зменшення загальних транспортних витрат;

Таким чином, очікувані результати:

— запобігання та мінімізація утворення відходів шляхом удосконалення діючих та впровадження сучасних технологій і обладнання;

— зменшення обсягів забруднення промисловими та твердими побутовими відходами;

— обмеження утворення відходів шляхом реструктуризації виробництва;

— покращення управління твердими побутовими відходами;

— розвиток та формування системи збирання, заготівлі та переробки відходів як вторинної сировини;

— впровадження сучасних екологічно чистих технологій переробки відходів, у тому числі переробки з отриманням енергії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року// Проект – 2019 –144с.